120 години

ГОРСКИ ПЕЧАТ В БЪЛГАРИЯ

ГОРСКАТА ПЕРИОДИКА И ГОРСКИТЕ ИЗДАНИЯ

120 години горски печат в България
ГОРСКАТА ПЕРИОДИКА
И ГОРСКИТЕ ИЗДАНИЯ

© *Автори* Борис Господинов
Евгени Цавков
Светлана Бънзарова
Юлия Събчева
© *Графичен дизайн* Теменужка Маркова

София, 2019 г.

120 години

ГОРСКИ ПЕЧАТ В БЪЛГАРИЯ

ГОРСКИТЕ ИЗДАНИЯ - огледалото на историята

През септември 1899 г. периодичният печат на България, който по това време наброява над 240 заглавия, се допълва с две нови списания. От тях обществеността научава за съществуването и дейността на горското съсловие, което, от своя страна, е гордо, че се сдобива със свои печатни органи. Това са „Лесовъдец“, чийто наследник и продължител е списание „Гора“, и „Лесовъдска сбирка“.

СПИСАНИЯТА

В началото на септември 1899 г. започва да излиза първото в България лесовъдско и със сигурност първото екологично издание - списание **„Лесовъдец“**. Неговата поява става след 20-годишната дейност на създадената през 1879 г. в България централна горска служба и действието на вече трети Закон за горите, приет от младата държава. Междувременно - на 14 октомври 1897 г., се създава Българското горско дружество, което става издател на „Лесовъдец“. Списанието е месечно, с малък тираж, който се отпечатва в Придворната печатница „Братя Прошекови“ в София. Редактор е лесовъдът Петър Беров (1867-1917). От „Лесовъдец“ излизат само 7 книжки (до март 1900), главна причина за което е разтурянето на Българското горско дружество.
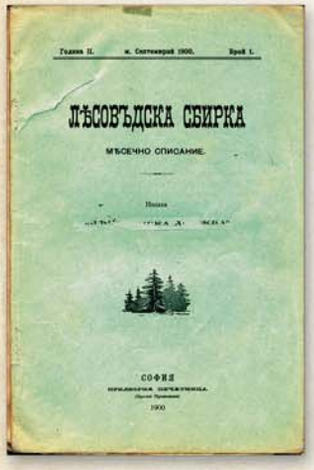
Първият брой на списание **„Лесовъдска сбирка“** е отпечатан също през септември 1899 г., излиза в 10 книжки годишно и продължава своето съществуване до 1912 година. Издава се от Лесничейска дружба - сдружение на лесовъдите, което е създадено от Стоян Брънчев. Той става и редактор на списанието, като често публикува статии под псевдонима Боян, а неговите сътрудници са Станко Панайотов, Иван Кольовски, Брайко Бозов, Н. Шойлеков и Стойко Петров. Списанието предоставя страниците си на статиите, свързани с опазване, стопанисване и ползване на горите, горската политика, повишаването на професионалната квалификация на лесничеите и горските служители и необходимостта от тяхното сдружаване. Поместват се преводни статии от изтъкнати европейски лесовъди, съобщават се новости и опит от чужбина. Тиражът стига до 1500 броя. От 1910 г. сп. „Лесовъдска сбирка“ издава приложение за горския стражар, което се казва „Малка лесовъдска библиотека“.

Известният с безкомпромисната си позиция в защита на българската гора лесовъд Васил Попов през 1906 г. в Стара Загора започва да издава списание **„Бранище“**, което излиза 6 години - до 1912 година. Няколко книжки (1-2 и 3-4 от седмата годишнина) под редакцията на сътрудниците на „Бранище“ - Илия Стоянов и Атанас Иванов, излизат и след убийството на лесовъда на 2 февруари 1912 г. в Лъджене (Велинград).

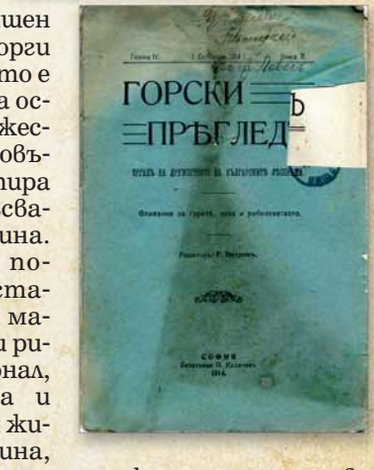

През 1910 г. се появява печатният орган на Дружеството на българските лесовъди - **„Горски преглед“**. Списанието излиза почти три десетилетия - до 1943 г., в завиден за времето си тираж 2500 книжки. Пръв и дългогодишен редактор е лесовъдът Георги Петров (1872-1958 г.), който е един от учредителите на основаното през 1909 г. Дружество на българските лесовъди. Георги Петров редактира изданието с малки прекъсвания от 1919 до 1939 година. Списанието поддържа постоянни рубрики, представяйки на страниците си материали за горите, лова и рибарството, горския персонал, горската статистика и търговия, дружествения живот, излизащата книжнина, чуждия опит в областта на горското стопанство. „Горски преглед“ успява да съчетава теоретико-научния характер на изданието с практическата страна на горското стопанство. През 1928-1931 г. редакцията на списанието издава популярното приложение „Горски беседи“ като „месечен лист за популярни горски знания“, което е предназначено за „нисшите горски служители, частните горовладелци и земеделски стопани“. Сред периодиката присъстват и двете „наръчни помагала“ за лесовъди, таксатори, горски стражари и други служители по горите. Едното - **„Горски календар“**, от 1907 до 1915 г. издава лесовъдът Трифон Цачев. **„Гор-**

ски справочник“ (1931-1939 г.) издават проф. Тодор Димитров и лесовъдът Софрони Стършенов.
За кратко време (1920-1923 г.) в горската периодика присъства печатният орган на Българското горско дружество - обединение на горовладелци, производители и търговци на дървени материали под заглавието **„Известия на Българското горско дружество“**, редактирано от лесовъда Георги Петров. През първата година излизат 24 броя, а през втората - 13.
„Лесовъдска мисъл“ - орган на Дружеството на лесовъдите академици, което се отцепва от Дружеството на българските лесовъди, излиза в периода 1932-1943 г. и поддържа предимно научните публикации по лесовъдските проблеми. Излиза в 4 книжки годишно и има тираж от 500 до 1000 броя. Главен редактор е проф. Васил Стоянов. След обединяването на двете съсловни организации през 1939 г. - Дружеството на българските лесовъди и Дружеството на лесовъдите академици, „Горски преглед“ и „Лесовъдска мисъл“ стават равноправни издания на организацията, запазвайки до голяма степен първоначалния си облик.
През 1994 г. Лесотехническият университет възобновява издаването на **сп. „Лесовъдска мисъл“**. Главни редактори последователно са доц. д-р Иван Йовков (1994-1995 г.), доц. д-р Кирил Любенов (1995-2003 г.), доц. д-р (сега професор) Стефан Юруков (2003-2005 г.). От 2005 г. и понастоящем главен редактор е проф. д-р Милко Милев. До 2009 г. материалите са публикувани на български език с резюме на английски. От 2010 г. списанието става международно, излиза само на английски под наименованието **„Forestry Ideas“**, в две книжки годишно.
Само една година - 1949, излиза **сп. „Труд и гора“**, с издател Министерството на горите.

Периодичният печат в областта на лесотехниката се попълва със **сп. „Горско стопанство“**, което започва да излиза през 1945 г., издавано от Временния комитет на Дружеството на българските лесовъди. След закриване на Дружеството през 1949 г. списанието става орган на Министерството на горите, а от 1969 г. - на Министерството на горите и горската промишленост, Профсъюза на работниците от горите и горската промишленост и Централното ръководство на Съюза по лесотехника. Издава се до 1991 година. Главни (отговорни) редактори през отделните периоди от съществуването на списанието са инж. Юли Михайлов, инж. Васил Серафимов, проф. Йордан Духовников, инж. Петко Грозев, инж. Йордан Петков - заемал мази длъжност най-продължително време, инж. Никола Йорданов, инж. Иван Груев. Най-дългогодишен зам.-главен редактор е инж. Васил Гулев. На него дължим много от фактологията за горския печат, който той съвсем основателно нарича „огледалото на историята“.
През 1985 г. „Горско стопанство“ е обединено с „Дървообработващата и мебелна промишленост“ в **сп. „Горско стопанство и горска промишленост“**. През 1988 г. отново е самостоятелно издание, а след 1991 г. се преименува на списание „Гора“.
„Гора“ - списание за екология и горско стопанство, започва да излиза през 1992 г. на мястото на сп. „Горско стопанство“. Главни редактори последователно са инж. Богдан Богданов, проф. Иван Маринов и от 1994 г. - инж. Борис Господинов. Издател е Комитетът по горите, като и по-нататък „Гора“ продължава да е издание на централното горско ведомство и наследник на традициите на първото горско списание „Лесовъдец“. Затова през 2019 г. „Гора“ отбелязва 120 години.
„Горскостопанска наука“ е научно списание, което излиза от 1964 до 1987 година. До 1972 г. е издание на Академията на селскостопанските науки, а след това на Института за гората към Българската академия на науките. Първият отговорен редактор е проф. Петко Д. Петков. От 1976 до 1987 г. отговорен редактор е проф. Марин Маринов.

Приемник на „Горскостопанска наука“ е сп. „Наука за гората“, което излиза от началото на 1990 г. в 4 книжки годишно. Главни редактори последователно са проф. Коста Костов, доц. Христо Стойков, а от края на 2013 г. - проф. Иван Ц. Маринов.
„Управление и устойчиво развитие“ е тримесечно академично издание на ЛТУ, първият брой на което се появява през 1999 година. Главни редактори последователно са доц. (сега проф.) Иван Йовков и проф. Иван Палигоров.
От 2001 г. към горската периодика се прибавя **„Silva Balcanica“** - научно издание на БАН за гората и горското стопанство с международен Редакционен съвет. Създател и главен редактор на списанието е проф. Иван Раев. До 2013 г. то излиза като поредица без определена периодика, а от 2013 г., когато главен редактор стана проф. Георги Георгиев - по 2 книжки годишно. Досега са излезли 25 броя.

ВЕСТНИЦИТЕ
Вестници с горска тематика се появяват 20 години след първото списание и в повечето случаи са издания на обществени организации - съюзи, дружества и особено кооперации, които в началото и до средата на XX в. са с широко присъствие и многостранна дейност в обществено-икономическия живот на страната. Името на първия вестник е **„Горски кооператор“**, който излиза от 1919 до 1927 г., с издател Горския кооперативен съюз в Лъджене (Велинград). Стига тираж 2000 броя.
В. „Горско съзнание“, който излиза по-малко от една година, веднъж месечно (1928-1929 г.), се издава в Габрово от Дружество „Бузлуджа“ - сдружение на нисшите служители по горите. Отпечатани са само 15 броя.
През 1929 г., също в Габрово, започва да излиза **в. „Горска просвета“**, издаван от Съюза на дружествата на нисшите горски служители. Вестникът се печата до 1946 г., като междувременно през 1944 г. променя своето име на **„Горска пробуда“**.
„Горянин“ (1930-1933 г.) е месечно издание на Странджанския районен горски кооперативен съюз във Васи-

лико (Царево), който популяризира идеите на горското кооперативно движение.
В София Кооперацията „Горскостопански печат“ издава вестник **„Българска гора“** (1937-1943 г.). Изданието е с разнообразно съдържание, но с основна тематика, посветена на горите - стопанисване, техника и технологии, политика и кооперативно движение. Главен редактор е лесовъдът Боян Александров.
Една година - от 1945 до 1946, Временният комитет на възстановеното Дружество на българските лесовъди печата два пъти месечно **в. „Горско дело“**.
По същото време (1945-1946 г.) и също така краткотрайно излиза **в. „Труд и гора“**. Тъй като е синдикално издание, тематиката, която поддържа, е насочена към социално-битовите проблеми на горските служители.

Пролетарии от всички страни, съединявайте се!
ГОРСКО ДЕЛО
Техническият прогрес – постижения проблеми перспективи
ИМПУЛС ЗА ТВОРЧЕС ИЗЯВИ

На 2 април 1979 г. е отпечатан първият брой на **в. „Горско дело“** - орган на Министерството на горите и горската промишленост и Профсъюза на работниците от горското стопанство и горската промишленост. Вестникът, който излиза всяка седмица в продължение на 10 години, е с разнообразно съдържание и за кратко време става популярен сред всички работещи в горската система. Достигайки тиража от 20 000 броя, в. „Горско дело“ литва зад пределите на страната и става живата връзка с българите, работещи в Република Коми. Главен редактор на вестника е журналистът Христо Панчаров. Изданието се закрива с министерско постановление заедно с още десетина отраслови издания в края на 1988 година.
През 1971 г. Държавното стопанско обединение „Дърводобив и строителство в Коми АССР“ в Усогорск започва да издава свой вестник на български език - **„Дружба“**. Популяризира челния опит, новите технологии, дейността на българските дърводобивници и строители. През 1975 г. се преименува в **„Знаме на дружбата“** и излиза до 1991 година. Краят на спогодбата за задграничния дърводобив идва през 1994 година. Пръв и най-дългогодишен редактор на изданието е Тома Диков - от 1971 до 1982 г., а след това инж. Георги Аврамов.
През 1991-1992 г. възстановената съсловна организация под името Независим съюз на лесовъдите с председател проф. Никола Колев издава **в. „Силва“**. Сред темите му постоянно присъстват дейността и проявите на лесовъдските дружества.
През 2005 г. Съюзът на лесовъдите в България с председател проф. Димитър Коларов започва да издава **в. „Българска гора“**. Създаден с основната цел да бъде орган, ратуващ за обединяване на българските лесовъди в авторитетна организация с активна дейност, вестникът отразява съвременното състояние на горския сектор. От създаването на вестника главен редактор е инж. Богдан Богданов.

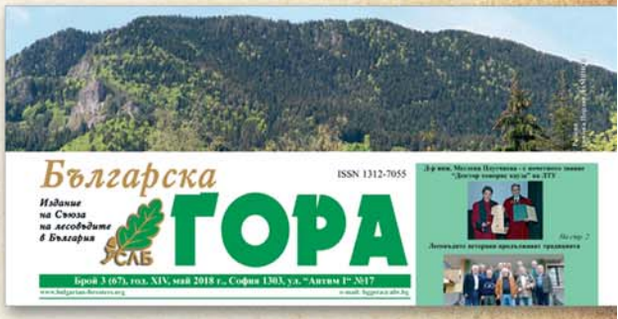
Българска
Издание на Съюза на лесовъдите в България
СЛБ
ГОРА
ISSN 1312-7055
Брой 3 (67), год. XIV, май 2018 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

Към горската периодика трябва да причислим и **„Информационен бюлетин“**, издаван от 1998 г. от Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост в периодичност 4 броя годишно.

„ЛЕСОВЪДЕЦ“ - първата лястовичка

В края на XIX в. българският управленски модел, оформен след политическата криза от 1886-1987 г., започва да се разпада. Дотогава властта се упражнява от стабилни дълготрайни еднопартийни правителства или от големи парламентарни мнозинства като например управлението на министър-председателя Константин Стоилов - председател на Народната партия. С развитието на многопартийната система пет-шест партии започват редовно да влизат в Народното събрание, но водачите им нямат желание за коалиционно управление. От това се възползва княз Фердинанд и, опрян върху конституционните си права, установява т.нар. личен режим, за който е характерен силовият начин на управление. В сферата на печатните издания този режим ще се прояви няколко години по-късно, когато е възстановена цензурата. В горското стопанство на България в тези години действа вече трети Закон за горите (от 1897 г.), централното горско управление е Отделението за горите, лова и риболова към Министерството на търговията и земеделието.
Продължават да излизат нови заглавия на българската горска книжнина, важни за развитието на отрасъла. През 1897 г. се учредява Българското горско дружество. За съжаление, няма запазени архиви за основаването и ръководството на това дружество.
В тези обществено-политически условия в началото на септември 1899 г. излиза първият брой на списание „Лесовъдец“ - орган на Българското горско дружество. Негов редактор става Петър Беров. Седемте броя на изданието (50 страници във формат А5) съдържат общо 44 статии и обем от 240 страници. През 1899 г. излизат 5 книжки от списанието с 28 заглавия, а през следващата - останалите 2 броя с 16 статии. Наред с познавателните като „Значение на горите“, „Гори и извори“, лесовъдските - „Имаме ли нужда от изкуствено развъждане на гори?“, „По въпроса за запазването на дъбовия жълъд през зимата“, „По залесяването на баирите около Ст. Загора“, „Залесяване на каменливи места“, „Смърч“, се открояват злободневните материали - „Защо се губят горските дела пред съдилищата“, „Вмешателство на държавата в експлоатацията на частните гори“, „По горските пожари в Татар-Пазарджишкия окръг“, „Може ли да се повдигне козарството,

без да се съсипват горите“ и други. Предмет на редакционни коментари са и законите - за риболовството, водното право, измененията в Закона за горите. Публикуват се сведения (ведомости) за добива на дървен материал, приходи от горите, станалите нарушения по Закона за горите, както и отчет (равносметка) на Българското горско дружество. На страниците на списанието намират място и любопитни факти - „Великани в растителното царство“, „Горите на Кроация“ и други.

ПЪРВИЯТ РЕДАКТОР

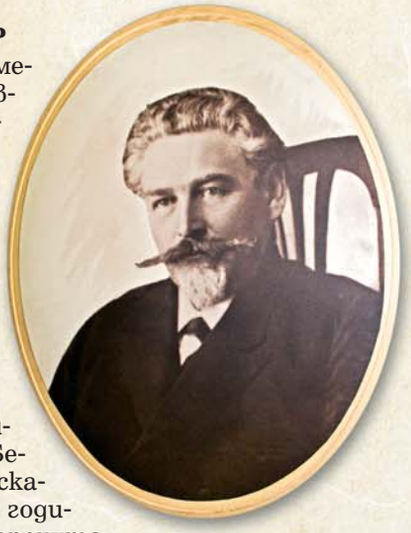

Кой е Петър Беров? Земеделието и горите поравно го записват в историята си. И това не е случайно. Петър Беров е роден на 21.05.1867 г. в с. Кубей, Бесарабия - родното място на баща му - свещеник (протоерей) Сава Беров, който е потомък на българския род Бимбалови от елховското с. Факия. Те, заедно с хиляди българи, бягат в Бесарабия след Руско-турската война от 1819-1821 година. Петър Беров учи в прочутата Болградска гимназия и 4-ти кадетски корпус в Москва. През 1893 г. завършва Земеделската и горска академия в Москва (на по-късен период преименувана в Тимирязевска академия, а понастоящем - Руски държавен аграрен университет „К. А. Тимирязев“), която завършва със специалност „агроном-лесовъд“.

През 1893 г. по покана на правителството на Стамболов и движен от патриотични чувства, Петър Беров пристига в България със съпругата си. Назначен е за окръжен горски инспектор в Севлиево при Отделението за горите, лова и риболова към Министерството на търговията и земеделието.

През 1895 г. Петър Беров става Софийски горски инспектор, като на тази длъжност работи до 1899 година. Името му е свързано с началото на създаването на първите залесявания около София, включително и една част от тях в парка „Княз Борис“ (днешната Борисова градина), източно от алея „Яворов“, които се наричат „Държавните горски култури - княз Борис III“. Беров е в основата на създаването на парка около Военната академия в София. Разширява площта на горските култури в Княжево. Облагородяването на крайстоличните терени е съпроводено със съпротива на пастирите от селата Слатина, Драгалевци и Дървеница, които изкореняват фиданките, като най-яростни в това дело се проявяват слатинските шопи. Налага се залесяванията да бъдат пазени от IV ескадрон на Първия конен полк. Стига се до жестоки стълкновения, взели жертви и от двете страни. Предполага се, че тези тежки разправии са накарали Петър Беров не само да се махне от горската служба, но впоследствие да напусне и София.

Като активна обществена личност Петър Беров участва в живота на лесовъдското съсловие и е един от радетелите на създаването през 1897 г. на Българското горско дружество. Той умело владее писменото слово, пише статии и стихове, затова изборът му за редактор на първото периодично горско списание „Лесовъдец“ не е случаен. Започнала с голям душевен порив, работата по списването на изданието завършва за Петър Беров с голяма нравствена болка, която той излива в статията си „Отворено писмо“, излязла в последната книжка.

В годината, когато Беров приема да редактира сп. „Лесовъдец“, той е назначен за началник на Бюрото за градобитнината в София. През 1900 г. е командирован в Италия и Франция да изучи застраховането срещу градушките. След завръщането си съставя законопроект за задължителното осигуряване на земеделските култури.

От 1902 до 1904 г. Петър Беров е Софийски общински агроном. През 1904-1905 г., докато преподава в Духовната семинария, създава боровата гора на нейната територията. Три години (1905-1908) е първостепенен инспектор по земеделието и отраслите му.

Интересен момент от живота на този виден българин е влизането му през 1908 г. в Народното събрание - със собствена листа той бие официалния кандидат на Демократическата партия, член на която е и самият той, и става народен представител до 1911 година. За много кратък период Беров е царски консул в Пирея и агроном в Българската земеделска банка.

Автор е на редица трудове по агрономически и кадрови въпроси.

През 1912 г. става директор на прочутия конезавод „Кабиюк“ край Шумен.

Последната му работа е директор на Търновска държавна подвижна земеделска катедра. Внезапната смърт от сърдечен удар го заварва на 01.07.1917 г. в павликенското село Михалци, Великотърновска област, където е и погребан. Петър Савич, както е наричан, е само на 50 години.

ПЪРВИЯТ БРОЙ

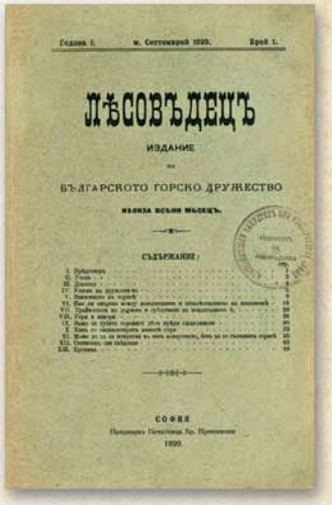
Година I. м. Септемврий 1899. Брой 1.

ЛѢСОВЪДЕЦЪ

ИЗДАНИЕ

НА

БЪЛГАРСКОТО ГОРСКО ДРУЖЕСТВО

ИЗЛИЗА ВСѢКИ МѢСЕЦЪ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

СОФИЯ

Скромната корица на първата книжка на „Лесовъдец“ носи информацията, че тя излиза през септември 1899 година. Предговорът, с който изданието тръгва към читателя и вероятно е писан от Петър Беров, е датиран с 20 юли. По тази причина редица изследователи на горската периодика приписват излизането на първия брой към тази дата. В броя е публикуван Уставът на Българското горско дружество.

В „Предговор“ са изброени целите на първото лесовъдско списание, които заслужават да бъдат чути и в днешно време.

„Целта на предлагаемото списание е да сглоби и обедини разнебитената сега деятелност на служащите по горското ведомство, да ги направи солидарни в разбирането на главните цели, към които се стреми горското дело в странство и у нас, и в избирането мерки за постигането им.

В сегашната деятелност на лесничеите няма никаква свръзка, никакво единство и рядко са ония лесничеи, които са в положение да си съставят пълно и ясно представление за направлението, състоянието и вървежа на горското дело в страната.

...И тъй, главната цел на „Лесовъдец“ е да се даде възможност на служащите да бъдат в течение на горското дело в Княжеството, да споделят възгледите си, да се съветват, да се изказват, та чрез това да организират правилна служба и поведат задружна и съзнателна борба против всички и всичко, що може да пречи на успеха на делото.
Освен тази цел „Лесовъдец“ ще преследва още една друга и по-тежка цел: той ще се стреми да запознае българското общество с разнообразното и толкова съществено значение на горите въобще в живота на народите, та дано чрез това да му вдъхне по-голямо съчувствие, по-съзнателно отношение към отечествените гори и из между членовете на българското общество се появят искрени приятели и разумни защитници на почти съсипаното ни горско богатство“.

ОТВОРЕНО ПИСМО

През март 1900 г. излиза последната - 7 книжка, на първото горско издание „Лесовъдец“. В него редакторът на списанието Петър Беров се обръща към читателите с „Отворено писмо“, в което с голяма болка обяснява защо се налага спиране на започналото с голям ентусиазъм дело по издаването на органа на Българското горско дружество. Дружеството също спира своята дейност през май 1900 г. и чак след девет години на учредителен конгрес се създава Дружеството на българските лесовъди.
Публикуваме статията-писмо, съобразявайки се с тогавашната словесност и съвременния правопис.
„В течение на 7 месеца редактирах дружествения орган: лошо или добре, това остава на Вас да съдите. В миналия брой съобщих, че занапред слагам от мене си тази обязаност, без да спомена причините. Сега искам да направя това и не с цел да се извиня, а защото мисля, че ако тия причини не се премахнат, то и други редактор, който ще ме замести, не ще има възможност да работи с присърце и да държи списанието на подобаваща височина.
При съставянето на дружеството (*бел. ред. - Българското горско дружество*) при вземане решение да издаваме лесовъдско списание аз наивно вярвах, че ние всички сме искрени и че се разбираме напълно поне в главните точки на бъдещата ни деятелност като членове на дружеството. Един мой приятел - тогава големец, скептически се подсмиваше, не вярваше в успеха на сдружаването, като казваше, че той си познавал „стоката“. Аз не му вярвах, сърдих се и даже само по този повод развалих добрите си към него отношения. Но дойде време да призная и аз горчивата истина.
Главните усилия, които би могли да гарантират успеха на дружеството и които се изрично и нарочно споменаха в устава - задружно работене и самостоятелността на дружество. Затова и за председател и подпредседател се избраха лица, които да стоят вън от Министерството, вън от горското дело, та да бъдат членовете свободни да се изказват откровено чрез дружествен орган.
Но от тия положения на устава, по принцип неоспорими и прекрасни, нямаше кой да се възползва. Добрите пориви, големите обещания, буйните заканвания да изкажем всичките недъзи, всичката неправда в горското ни дело умряха още веднага, щом се свърши геодезическия курс и въодушевените членове на новото дружество купиха билети и се качиха в трена.
Година и половина настоятелството на дружеството с нетърпение чакаше пристигането на изобличителните статии, писани с вещина и любов към делото. Вярата в това, че дописки непременно ще пристигнат, острата болка и горещото нетърпение, които усеща всекий, който чака това, що го радва, в що вярва, що обича достигаха до там, щото идеше ми да отида до пощата и да питам да не би да е някоя грешка от страна на администрацията, че не постъпват дописките. Смешно, нали? Но това беше тъй.
Почнах тогава с частни писма да подканвам някои от г.г. (*бел. ред. - господа*) лесничеите за статии, а настоятелството изработи и изпрати до членовете една програма или по-добре да кажа въпросник, който имаше за цел да упътва неопитните в избора на въпроси и теми. Най-после умоляваха се ония членове, които се извиняваха с това, че не умеят да пишат, да дават само сведения, а редакционният комитет ще ги комбинира и преработва на статии, но гласът му (*бел. ред. - на настоятелството*) остана „глас вопиющаго в пустиня“. Статии нямаше и нямаше, или по-точно да кажа - получиха се само 2-3 статии - много званних, но малко избранних (*бел. ред. - библейски текст „много призвани, но малко избрани“*).
Да почнеш списание и при това специално, научно със само готови статии беше много рисковано, но друг изход нямаше, и толкова повече, че по това време циркулираше едно мнение, че ако се почне списанието, ще се появят и дописки. Опита се и това последно средство и истина - в редакцията постъпиха още десетина статии и това беше всичко. Обещанията да се работи задружно не се изпълниха, списването на дружествения орган се стовари върху мен. Но възможно ли е едно лице и то чиновник, живущ постоянно в един град, сам да поеме такава работа? Разумява се, че това би било невъзможно, ако бих се съгласил да пълна списанието с преводни статии, но такова списание за нас си няма смисъл и не би отговаряло на целта на дружеството: да проучваме българските гори и българското горско дело.
И тъй главната причина, която постави мен и ще постави моя заместник в невъзможност да редактира „Лесовъдец“ тъй както подобава, да направи списанието разнообразно и пълно с местен интерес, е онази ужасна и с нищо неоправдаема индеферентност, която проявиха г.г. членовете на дружеството. И действително чудно и непонятно е това мълчание на лесничеите, когато според собствените им думи горското ни дело е съвършено занемарено: законът лош, законът се не зачита, горите се съсипват, лесничеите са навикани и дискредитирани, експлоатацията на горите ненаредена и проч. и проч. С една реч всичко върви към пропаст, г.г. лесничеите намират за възможно да мълчат и бъдат хладнокръвни зрители на всичко що се върши. Що е това? Чудовищна апатия, отчаяние или страх за хляба пред силните мира сего?!
Много ги местели, преследвали, не били спокойни духом, та затова не могли да пишат, казват някои, и мислят, че това е мотив, оправдание... когато именно преследванията, неправдата, ако съществуват такива, би трябвало да им дадат подтик, импулс към борба словом и делом... но види се да не е тази причината, а просто дембелък *(бел. ред. - мързел, леност)*, нехайство... Ако ли пък причината е страхът, че ще бъдат преследвани, ако кажат горчивата правда, то това си има цяр. Изберете за председател и редактор частно лице и крийте се за техния гръб, ако нямате кураж сами да встъпите в борба.“

Списание „ГОРА“ - пазител на историята и мост към бъдещето

Първият брой на сп. „Гора“ излиза през януари 1992 година. Работещите от две години в сп. „Горско стопанство“ инж. Борис Господинов - зам.-главен редактор, и Светлана Бънзарова - редактор, разработват концепцията за новото списание. Те имат опит и са сложили в сърцето си каузата на горския периодичен печат още като част от екипа на най-четения от колегията през 80-те години на XX в. вестник „Горско дело“. Води ги разбирането, че променените обществено-политически условия в страната изискват и променения облик на горско издание, което трябва да бъде популярно. Още повече, че на този етап взаимовръзката на екологията с горското стопанство се откроява със своята актуалност все повече. От друга страна, е важно да не изгасва светликът на първите и последвалите ги горски издания, да не се забравя историята на съсловието и великите ѝ постижения през XX век като укротяването на пороите и преобразяването на България в китна градина.

Но най-много младите журналисти желаят самите те и изданието да бъдат сред хората, които с професията си са се врекли на Българската гора. Това е началото на 90-те години на изтичащия XX век и цените на хартията за отпечатването и полиграфските услуги скачат до космически височини. Как да забравим, че тогава за колегията бяха достатъчни думите, че горският периодичен печат трябва да живее, за да ни протегнат ръка! И днес е силна благодарността ни към първите спонсори на раждащото се списание с просто и ясно име „Гора“. А това са Районната дирекция по горите - Смолян, с директор инж. Атанас Ташев, и две Държавни лесничейства - в Златоград, с директор инж. Георги Стоянков, и в Доспат, с директор инж. Вергил Байкалов. Родопските лесовъди бяха и първите от представените в продължаващата години наред поредица за живота и дейността на горските структури по места. Последват ги РДГ - Велико Търново, с директор инж. Иван Гунчев, РДГ - Кърджали, с директор инж. Кольо Сидеров, и много други. Все имена на горските служби и лесовъдите, оставили ярка следа в горския ни летопис.

Само който е поемал в ръцете първата си рожба, може да разбере трепета, с който бе разгърнат този брой на „Гора“. Заглавието, или както се казва на професионалния ни език - главата на списанието, бе дело на Димитър и Стефан Серезлиеви, известни наши художници и графични дизайнери. Бяха измислени живи рубрики, а от 2-я брой започнахме да се обръщаме към нашите читатели с антрефиле (редакционен увод), което обобщаваше най-важните за колегията в настоящия момент събития и проблеми в сектора. За главен редактор бе назначен инж. Богдан Богданов, а Редакционната колегия бе съставена от изявени дейци от горската наука и практика. Те ни дадоха кураж и помогнаха да тръгнем с твърда и уверена крачка към срещите с хората, работещи за гората, и много скоро - през 1994 г., гласуваха доверието на инж. Борис Господинов да оглави изданието. Така малкият ни редакционен екип от главен редактор, двама редактори и технически редактор започна да издава брой след брой „Гора“, подобрявайки постоянно графиката и корицата, а най-много - съдържанието и жанровото разнообразие на публикуваните материали.

Две години „Гора“ излиза в черно-бял формат на книжното тяло, а от 1994 г. си „позволихме“ цветна вложка от 4 странички, за да можем поне малко да отразим красотата на горите и лицата на стопаните им. Структурните промени и измененията в наименованията на управлението на централното горско ведомство, които са ни издатели, никога не са успели да хвърлят сянка на недоверие върху труда на нашия колектив. Дължим признателност на всички ръководители на централната горска служба, които разбираха колко е важно за отрасъла, и обществото включи-

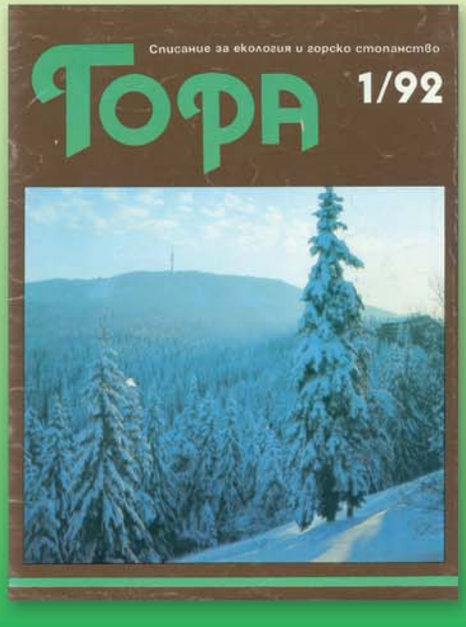

телно, да има своя печатен орган. Важни за списанието годишнини винаги бяха обект на внимание на ръководния екип на издателя ни.
Изцяло цветно списанието излиза от 2000 г. (радостта ни беше като за втората рожба в семейството!), благодарение на постъпилия като щатен (дотогава нямахме) през 1996 г. фоторепортер - Йордан Дамянов. С него станахме четирима, които успявахме да бъдем навсякъде. Когато в редакцията дойде младото попълнение, то попадна в атмосферата на пълна отдаденост на каузата на горския печат и по тази причина много бързо добави своите умения и любов към работата, която вършихме като колектив.
От 2009 - годината, в която чествахме 110-годишнината на горския печат, „главата“ на списанието се сдоби със символа на творческото писане - перото. Постоянно поддържаните професионални рубрики винаги бяха отворени за всеки ръководител и специалист и никога не сме изпитвали недостиг на експертни материали, написани именно от тях. С огромно вълнение пътувахме за срещите с колегията, за да отразим събития и практики в сектора, и за тридесетина години не остана и едно горско, ловно стопанство или друго поделение от системата, което да не бъде посетено и дейността му да не е останала в историята. Например от първата ни рубрика „Да поговорим за залесяването“ (1992 г.) до ден днешен не сме спрели да отразяваме тази тема. Всъщност няма насока от практиката и науката на горското стопанство и горската екология, която да е пропусната като тема в нашето издание. Обратната връзка с читателя винаги бе лице в лице и се надяваме, че това ще продължи и занапред. Това наричаме професионален успех, но и щастие, което е изживяно пълноценно.
Прелистете броевете след 1994 г. и ще намерите огромна галерия от гости, които редакцията покани да споделят своите размисли за живота и гората с вас, а същевременно и те научиха толкова много за българската гора. С тази рубрика преди десетилетия ние представихме не само видни и заслужили българи, но и нашата дейност пред обществото. На поканата ни се отзовават всички - писатели, сред които Дончо Цончев, Николай Хайтов, Надежда Захариева, певци - оперната прима Гена Димитрова, космическият глас Валя Балканска, роклегендата Кирил Маричков, дъщерята и синът на френския лесовъд Феликс Вожли - Лиз и Жак, и още много видни представители на нашата култура, образование и политика, както и лесовъди с интересни дарби. Целта ни винаги е била колегията да има широк кръгозор. Рубриката е с дълъг и пълнокръвен живот и сега.
А помните ли рубриката „Гора за двама“, която разказваше за семействата, в които и двамата, а често и децата им, са с лесовъдска професия? Тя бе любимо четиво, в каквото се превърнаха и есетата и снимките от по-новата ни рубриката „Обичам България“. Редакцията на сп. „Гора“ и отделни нейни журналисти са носители на много професионални отличия - на горското ведомство, Съюза на българските журналисти и неправителствени организации.
С подкрепата на издателя редакцията разви и издателската си дейност. Със събирането на съдържанието, редактирането и отпечатването на над 50 книги и брошури на практика бе обхванат целият спектър от дейностите в горите и увековечено делото на българския лесовъд за бъдещите поколения.
Прелиствали сме много пъти стари горски издания, не изоставаме и в прегледа на новотехнологични медии за гората по света. Но и вехтите странички на „Лесовъдец“, и бляскавите стени на интернет пространството на нас, журналистите от списание „Гора“, ни говорят едно - пазѝ историята, която е коренът на лесовъдското съсловие, бъди наясно със съвременния пулс на колегията, който е стъблото ѝ, работи за бъдещето, за да не спре да израства нов живот в безброй зелени клони. Това е нашето родословно лесовъдско дърво.
Сп. „Гора“ прави всичко това. И съвсем неслучайното е, че горският периодичен печат е на 120 години. За читателите продължават да работят:

Инж. Борис ГОСПОДИНОВ - главен редактор
Светлана БЪНЗАРОВА - редактор
Юлия СЪБЧЕВА - редактор
Йордан ДАМЯНОВ - фоторепортер
Женя СТОИЛОВА - литературен и рекламен сътрудник
Инж. Ваня КИСЬОВА-ИЛИЕВА - технически редактор
Теменужка МАРКОВА - графичен дизайнер
Станислава КРУМОВА - старши счетоводител

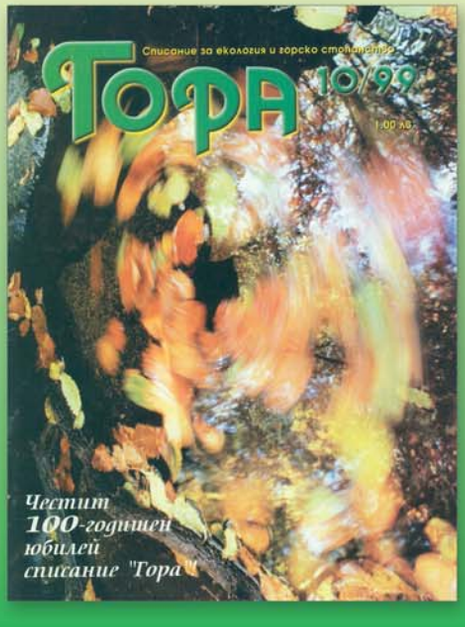

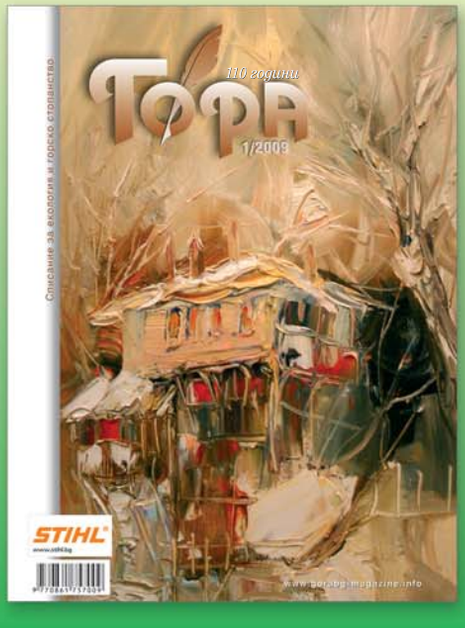

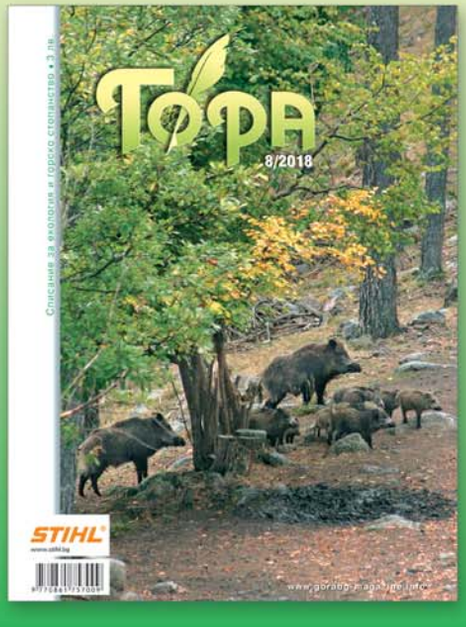

ГОРСКАТА ИСТОРИЯ в горските книги

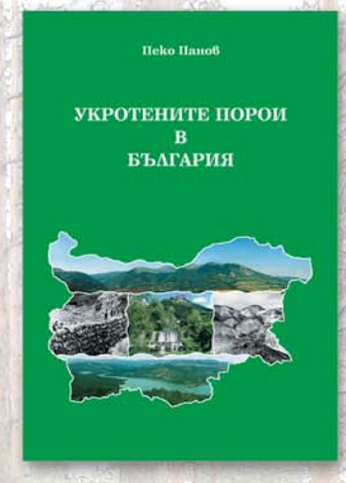

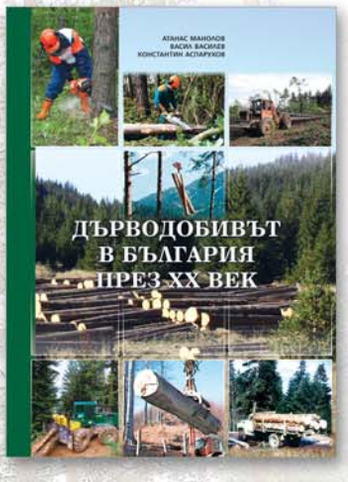

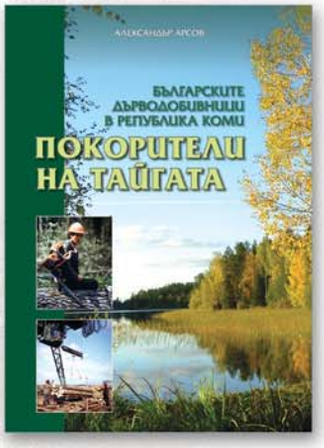

„Делникът е предопределен да бъде забравен. Историята е призвана да възкреси забравения делник, като нейните сечива са словото и визията“ - с това верую редакцията на сп. „Гора“ пристъпи към издаването на поредицата книги за горското дело в България. Първата, поради внушителния си обем от събития, факти и историческа ценност, бе **„Укротените порои в България“**. Тя излиза през 2000 г., като е предшествана от 7-годишния издирвателски апостолски труд на Пеко Панов - ярко име в лесовъдската ни история, сърцатото съдействие на лесовъдската колегия в най-различните точки на страната и паралелната работа на двама редактори от сп. „Гора“. „Укротените порои в България“ излиза с посвещение: „Тази книга се посвещава на всички лесовъди и горски работници, на всички българи, които през стоте години на XX век участваха, подпомагаха, решаваха проблемите на борбата с ерозията и залесяването и с всеотдаен труд създадоха над 12 милиона декара прекрасни млади гори върху обезлесените планински склонове, укротиха пороите, покриха България с безкрайна зелена премяна, превърнаха я в най-красивия оазис на Балканите“.

През 2011 - Международната година на горите, с мотото „Гори за хората“ на основата на „Укротените порои в България“ е издаден албум **„Гора за хората. България преди и сега“** на български и английски език. Това издание излиза извън пределите на страната, за да запознае професионалистите и обществеността на различните страни с постигнатото от българския лесовъд.

Редакцията си поставя за цел да обхване общата история на горите и горското стопанство в България, а след това и всичките основни дейности на сектора - от създаването им до наши дни - всяка в отделна книга. Сред най-ценните издания са **„Горите и горското стопанство на България през XX век“** с автори Христо Вълковски и Стамен Димитров, **„Ловното стопанство на България“** - Георги Стенин, **„Дърводобивът в България през XX век“** - Атанас Манолов, Васил Василев и Константин Аспарухов, **„Българските дърводобивници в Република Коми. Покорители на тайгата“** - Александър Арсов, **„Лесозащитата в България“** - Георги Цанков и Янчо Найденов, **„Въжените системи в горското стопанство“** - Васил Василев.

Съвсем естествено идва и идеята да се представят хората, които работят на попрището на най-съзидателна професия. Така излизат том I **„Дейци и учени от горското стопанство на България (родени до 1940 година)“** и том II - за родените 1941-1950 година. Последната книга, в която събрахме материалите за следващото поколението лесовъди, родени между 1951-1960 г., е на път.

Общият брой на изданията - книги и брошури, вече надхвърля 50.

Сечивата ни - словото и визията, са винаги в готовност за увековечаване на горската история.

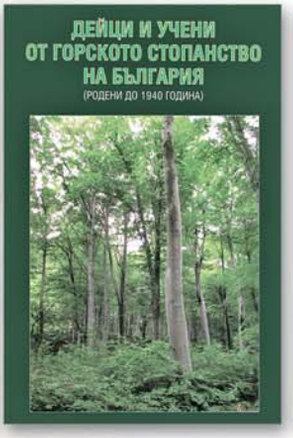

БОРИС ГОСПОДИНОВ
ЕВГЕНИ ЦАВКОВ
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

120 години горски печат в България
ГОРСКАТА ПЕРИОДИКА
И ГОРСКИТЕ ИЗДАНИЯ

Издава се по случай 120-годишнината на горския печат в България

Издател
Изпълнителна агенция по горите

Формат 1/8 от 60/90
Обем 1.5 п. к.

Печат „Фатум“ ООД

София, 2019 г.